

Ur *Den Kommunistiska Internationalen* N:o 5. (1921)

Franz Koritschoner

Arbetarråden i Tyskötterrike

Arbetarrådet är ett naturligt barn av massornas revolutionära vilja och socialförrädarnas opportunism.

Då de första legala arbetarråden under januari 1918 uppstod ur den begynnande masstrejken, generaliserades de och organiserades av den socialdemokratiska partiledningen, som av dem ville skapa ett värktyg för strypanDET av revolutionära massrörelser, för hämmandet av arbetarmassornas spontana aktioner av politiskt och ekonomiskt slag. Arbetarrådets första handling bestod i en kontrarevolutionär akt. I tilltro till greve Czernins försäkringar och till regeringens lugnande förklaringar befallde arbetarrådet, att strejken skulle inställas, och stod ända till krigets slut med "för fot gevär". Man hade skapat arbetarrådet för att ha i beredskap ett dugligt vapen mot den arbetarrörelse, som höll på att glida ledarna ur händerna.

Det revolutionära namnet skulle dölja det kontrarevolutionära smuggelgodset; med revolutionära fraser dödades den revolutionära handlingen.

Då en radikal strömning gjorde sig märkbar i juni 1918, inkallades arbetarrådet på nytt, denna gång tillsammans med distriktsförtroendemännen för Socialdemokratiska Partiet (förenat under konferensen i Wien), och denna gemensamma session kvävde den rörelse, som alldeles nyss börjat uppstå. Därmed gavs också dödsstöten åt det illegala arbetar- och soldatrådet, åt den förening av samtliga revolutionära grupper, som grundats omedelbart före januari strejken och trots sitt ringa medlemsantal hade inlett en systematisk propaganda för sovjetidén. Den illegala propagandacentralen förmådde icke återupptaga sin värksamhet. De ledare, som ännu vistades på fri fot, blev häktade, och blott några få och obetydliga vänsterradikala grupper förde en tynande tillvaro utan att kunna träda i förbindelse med varandra.

Under oktoberdagarnas begynnande sammanbrott lyfte arbetarråden åter sitt huvud. På somliga ställen lyckades de t. o. m. komma i besittning av den lokala makten, avväpna utländska garnisoner och beväpna proletariatet. Under det att nationalförsamlingen grundlade staten Tyskötterrike, sönderföll i själva värket den gamla monarkiens tyska språkområde i en lös federation av oavhängiga monarkistiska diktaturer, proletära rådsrepubliker eller nationalklerikala storbonde- eller nationalråd. Så uppstod det proletära "välfärdsutskottet" Kapfenberg, som t. in. lät trycka egna frimärken för att tillkännagiva sill suveränitet; Arbetar-, Bonde- och Soldatrådet i Ternitz, som villigt erkändes såsom lokal makt av de kringliggande byarnas bondebefolkning, och som beviljade tillåtelser för import och export av kreatur samt tvingade Semmeringområdets villaägare att stå för kostnaderna för dess röda garde. Även i Wr. Neustadt utövade arbetarrådet ganska stort inflytande; beväpnade arbetare patrullerade längs bansträckan, och den uppskrämda bourgeoisin fogade sig i alla deras åtgärder. Om socialdemokratin den gången ännu varit i besittning av ett enda spår till revolutionär anda, hade det varit dess uppgift att sammansluta de lokala rörelserna till en enhet och att över allt erövra den politiska makten med arbetarrådets tillhjälp. Stödd på en massrörelse av beväpnade proletärer, röda garden och folkvårn, stödd på det faktum, att arbetarklassen framställde den enda organiserade makten i hela Tyskötterrike, enär de reaktionära elementen endast i några få tillbakablivna områden kunde hävda sin makt, kunde och måste den proletära diktaturen ha upprättats. Men socialdemokratins högvisa diplomater och statsmän fortsatte sin borgfredspolitik med borgarfred, koalitionen med bourgeoisin kom till stånd; och under det att Floridsdorfs arbetare den 12. november 1918 demonstrerade för den socialistiska republiken, proklamerade Socialdemokratiska Partiet den demokratiska och borgerliga republiken och

kapitalismens återuppbyggande såsom sitt enda program. Likväl växte den oppositionella strömningen sig stark bland massorna, arbetarrådet i Linz tog initiativet till interlokal sammanslutning av råden, och mot de socialdemokratiska ledarnas vilja, som i råden endast såg ett värktyg, ett organ för det Socialdemokratiska Partiet, upphävdes den reaktionära bestämmelsen, att endast socialdemokrater kunde tillhöra arbetarråden; det var nämligen just socialdemokraterna; som. ur råden uteslutit rådsidéns första förkämpar.

En provisorisk central upprättades under februari och utvidgades sedan till centralråd, i det att de socialdemokratiska och kommunistiska partiledningarna, fackföreningskommissionerna och en del högerstående organisationer, som t. ex. Kvinnorättskomitén, sammanträdde till gemensam rådplägning. Centralrådet, den första formen av ett arbetarråd med partiblandning, hade bildats på kontrarevolutionära grunder. I Bayern utropades, trots kommunisternas varningar, en skenrådsrepublik av de oavhängiga. i Ungern såg socialdemokratin sig tvungen att förneka sitt förflutna och med eller mot sin vilja hjälpa diktaturen på traven, sedan deras borgerliga koalitionsbröder icke längre befunnits koalitionsvilliga. Den ungerska proletärdiktaturens första handling var en appell till grannländerna. De tysk-österrikiska arbetarrådets provisoriska riksledning hälsade det Ungerska proletariatet men följde icke dess appell. Mot kommunisternas röster träffade ”arbetarklassens representanter” sitt avgörande i riktning mot en aktion för maktens erövrande genom proletariatet. Då de arbetslösa och de hemvändande demonstrerade den 17. april 1919, och republikens polismän med brutalt våld drev dem på flykten, uttalade kommunisternas centralråd sitt missnöje. Då Kommunistiska Partiet den 15. juni 1919 tänkte företaga en sista förtvivlad framstöt för att genom den tysk-österrikiska arbetarklassens anslutning söka rädda Rådsungern, var det Arbetarrådet, som genom sin inblandning saboterade de revolutionära massornas aktion och genom Friedrich Adlers upprop släppte lös kontrarevolutionen på kommunisterna. ”Intet förbarmande med kommunisterna!” Friedrich Adlers paroll värkställdes av den vitgardistiska polisen, oaktat Kommunistiska Partiet redan dagen förut avstått från sin aktion. De som dödades den 15. juni, föll offer för den förrädiska politik, som bedrevs av majoriteten inom arbetarrådet. Men de uppoffrade föll icke förgäves. Massorna rycktes med av kommunisternas paroll, och under deras tryck följde demonstrationen av den 21. juli, en demonstration för sovjetrepublikens vidmakthållande, den första revolutionära demonstration av arbetarklassen i sin helhet, emedan den ägde ruin mot den socialdemokratiska partiledningens vilja och under trycket från fabriksarbetarklassen. Men det var för sent! – Rådsungern dukade under för de ungerska socialdemokraternas förräderi, för Ententens hotelser och förespeglningar och till följd av en del kommunisters obeslutsamhet. Det österrikiska arbetarrådet åter, på vars rikskonferens den frågan ännu återstod till behandling, huruvida Tyskötterrike var moget för rådsrepubliken eller icke, hade blivit ett den borgerliga statens hjälporgan, som enskilda, mycket sluga socialpatrioter t. o. m. lagligt förankra och genom inväljande av borgerliga medlemmar utvidga till ett permanent representantskap för ekonomiska intressen, vilket också anbefalldes av den dåvarande statssekreteraren för inrikes ärenden, Matthias Eldersch.

Arbetarrådet hade blivit en vrångbild av sig själv, dess medlemmar arbetade i bostads- och förplägnadskommissioner såsom biträden och hjälpkrafter åt demokratin. Fackföreningarna sökte med alla till buds stående medel sabotera arbetarrådet, och Friedrich Adler visade sig villig att fullborda dess kapitulation; då faran för reaktion tilltog, ville han låta en kombinerad session av partifunktionärer och arbetarråd besluta om en organiserad massdemonstration; han tänkte skapa en fackligt kontrollerad instans, en ”union” efter schweiziskt mönster, för att sätta den såsom motvikt mot arbetarrådet. Då ingrep kommunisterna. De lämnade ”unionens” sammanträde. Unionen” brast sönder. Arbetarrådet var räddat.

Den kontrareaktionära demonstrationen ägde rum den 13. mars. Hela arbetarklassen, proletärer i vapenrock inbegripna, demonstrerade mot faran av en habsburgsk eller horthyansk

restauration. Arbetarrådet hade tagit ledningen och behöll den. Visserligen måste kommunisterna ständigt stå på vakt för att hindra, att arbetarrådet missbrukades för kontrarevolutionära och icke-proletära ändamål. Då socialdemokraterna i maj ville mobilisera arbetarrådet för den österrikiske finansstatssekreterarens projekt rörande förmögenhetsskatten, protesterade kommunisterna mot detta missbruk av rådsinstitutionen; och på skiljda håll demonstrerade socialdemokraterna för statens krav och kommunisterna för arbetarbevapning. Då farhågorna för en konflikt mellan Sovjetryssland och Polen hopade sig, fordrade kommunisterna energiskt inställandet av ammunitions- och vapenleveranserna, varvid de stötte på motstånd av Friedrich Adler, som förklarade, att *de ingångna leveranstraktaten måste uppfyllas*. Först senare, när kriget redan brutit ut, och faran för ett överfall från Vitungern mot Österrike ryckte inom möjlighetens gränser, bildades en arbetarrådets kontrollkommission för all nu, då det delvis var för sent, genom ihärdigt och målmedvetet arbete förhindra leveransen till Polen av brodermördande vapen. Likvisst har arbetarrådet på detta område presterat ett storartat och systematiskt arbete, och även under fackföreningsblockaden mot Horthyungern fungerade rådsapparaten förträffligt. Om blockaden misslyckades, så var det icke endast på grund av bristande stöd från den centraleuropeiska arbetarklassens sida, utan framförallt emedan fackföreningsbyråkratin ända från första dagen, under utrikesministern Renners påtryckning, trädde i underhandling med de ungerska vitgardisterna och på detta sätt bröt ryggen av bojkotten. Den stora massan av Tyskössterrikes arbetare, t. o. m, dess längst åt höger stående element, uppfyllde fullt och helt sin proletära plikt. Redan före proklamerande av bojkotten hölls den första sessionen av ett reglementsensligt vall riksarbetarråd; och även om dess positiva resultat i frågan om arbetarbevapning mera ligger inom önskningarnas än inom verklighetens område, så har likväl denna session såtillvida en ganska stor betydelse, som majoriteten av arbetarrådet tog ställning mot koalitionspolitiken och konsoliderade rådssystemet genom att också i de tillbakablivna områden, där ännu inga arbetarråd existerade, påbjuda förrättandet av val till dylika samt även, liksom i Steiermark, bringa dem till värkställighet.

Arbetarråden i Tyskössterrike står inför ansvarsfulla och mödosamma uppgifter. Kontra-revolutionen samlar krafter, beväpnade medborgarvårn och reaktionära bönder, beväpnade officersligor bereder sig att göra försök till en habsburgsk restauration. Till dessa förestående strider måste proletariatet rusta sig för att i avgörandets timma kunna segra. Det är icke röstsedeln, icke den 17. oktober, dagen för parlamentsvalen, som kommer att lösa problemet; utan i det ögonblick, då den yttre och inre kontrarevolutionen, då Horthy och medborgarvårnen övergår till öppen kamp, är det arbetarrådet, som blir *brännpunkten för hela arbetarklassens motstånd* och blir proletärerernas ledande instans. Icke diskussioner med de borgerliga klassfienderna, icke kompromisser med våra socialdemokraters koalitionsbröder från i går och i morgon kommer att hjälpa; arbetarklassen måste själv avgöra sitt öde i kamp utan kompromisser, ”med all makt och med väpnad hand. Men skulle det lyckas det gamla partiets ledare att genom den obetingade fraktionsdisciplin, som de fått lära av kommunisterna, göra arbetarrådet till sitt verktyg, till ett verktyg för koalitioner och kompromisser, då skulle i sanning arbetarrådet bli på det svåraste komprometterat.

De konservativa socialpatrioternas politik går ut på att genom kommunisternas bekämpande och krossande vid de förestående rådsvalen och genom undertryckandet av all oppositionslusta inom sina egna led bana vägen för ett nytt inträde i en borgerlig ”demokratisk” regering. Men härvid behöver den talrika skaran av exministrar och ministeraspiranter ett medel att skrämja bourgeoisin och förmå den att ”*under antagbara villkor*” ingå ett nytt paktum med socialpatrioterna. För detta ändamål är socialdemokratien i behov av arbetarrådet. Ett arbetarråd, det är sant, som är ett instrument, på vilket man kan spela alla melodier, från klasskrigets hotande stridssång till den kärlekskranka giljarvisan, då man åter vill träda i förbindelse med

klassfienderna. Skulle det vid valen lyckas opportunisterna att borteliminera kommunisterna såsom medbestämmande faktor, så vore det visserligen icke kommunismens men väl arbetarrådets existens såsom proletärt organ, som på det allra svåraste bleve hotad. Att forma arbetarrådet till ett *verkligt* råd, detta är Kommunistiska Partiets och den revolutionära arbetarklassens lösen, en lösen, som sträcker sig långt utöver vårt partis organisatoriska ram.

Arbetarrådet kommer antingen att bliva ett kampvapen, ett revolutionärt vapen – eller upphöra att, existera; det skall tillkämpa sig segern eller avsomna i koalitionen mjuka vilobädd. Arbetarklassen har ordet.

FRANZ KORITSCHONER.

Innehållförteckning till tidskriften [Den Kommunistiska Internationalen](#)